

לתגובות הערות: שגיא 064-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשַּׁבָּת: 17:42

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 18:38

ר"ת: 19:14

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 317 21.10.2017 - א' מרחשוון תשע"ה

וְהָיָה כִּי יִשְׁעַר לְךָ הַיָּם וְיָבִיא בָּךְ מַיִם רַבִּים וְיָבִיא בָּךְ מַיִם רַבִּים וְיָבִיא בָּךְ מַיִם רַבִּים

פְּרִשְׁת - נִזְז

כִּי מְלֶאכֶה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיהֶם (ו,יג)

על מידת הנקיות וההקפדה בממון של בעל האור לציון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל מסופר: כשקנה רבינו את דירתו ברחוב סורוצקין, שילם מחירה לפי התקדמות שלבי הבניה כמסוכם, ובסיום הבניה קיבל את המפתח. יום אחד התקשר לקבלן: "אפשר לעלות אליך?" הופתע, וחשש, אמר: "כבוד הרב, אני בא אליו!", "לא", אמר רבינו בפסקנות, "אני בדרך אליך!" החשש התעצם. כעבור שעה קלה התדפק רבינו בפתח ביתו. טרח והגיע בעצמו מרחוב אלקנה לרחביה. קיבלו בכבוד, ורבינו פתח ואמר: "ראה, שילמתי את כל הכסף וקיבלתי את המפתח". "כן, ודאי - אם יש איזו תלונה, איזה תיקון, רק יאמר. נבצע מיד!" "איני יודע, זאת עוד נראה. אבל אני רוצה לעבור מחר לדירה החדשה". "בשעה טובה ומוצלחת!" "אמן. ורצוני שתאמר לי האם נותר איזה חוב, האם יש איזו תוספת, האם יש איזו טענה. רצוני להיכנס לדירה כשהיא נקיה מכל חוב ותשלום!" "לא, מה פתאום, אין כלום. הכל שולם!" "אתה בטוח? תחשוב, תסתכל בתיק, תנסה להיזכר. אולי בקשנו משהו חריג, אולי תוספת בניה או איכות. אני מבקש ממך, אל תסתיר ממני, אשלם עד הפרוטה האחרונה. אל תמנע ממני מצוה!" "לא, לא מגיע מאומה!" וידא רבינו שוב ושוב, עד שנחה דעתו. בירך, והלך. ומסכם הקבלן: בניתי ומכרתי מאות דירות, אם לא אלפים. ומעולם לא ארע שבא קונה ודחק בי להיזכר, אולי יש איזו יתרת חוב או תוספת מחיר... (מתוך "דבינו האור לציון")

כִּי מְלֶאכֶה הָאָרֶץ חֶמֶס מִפְּנֵיהֶם (ו,יג)

כתב רש"י: "לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל". ויש להקשות: וכי שאר העבירות לא היו כדאיות להביא בעבורם מבול? וכי הגזל היא העבירה החמורה ביותר שהם עשו? והנה על הפסוק "כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר" (להלן ז,ד) מפרש רש"י שהיו אלו שבעת ימי אבלו של מתושלח הצדיק. ויש לשאול, מאחר ומתושלח היה גדול הדור מדוע לא כיפרה מיתתו על עוון הדור, הרי למדנו (יומא מב. וברש"י שם) שמיתת צדיקים מכפרת כשעיר המשתלח ביום כיפור? אולם אמרו חז"ל (שם פה): שיום הכיפורים מכפר רק על עבירות שבין אדם למקום, אך על עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו. מעתה יש לומר שמיתתו של מתושלח אכן כיפרה על כל עוונות הדור שבין אדם למקום, ולכן לא נחתם דינם על עבירות אלו. אך כיון שהגזל היא עבירה שבין אדם לחבירו, עליה לא כיפרה מיתת מתושלח, כשם שיום הכיפורים לא מכפר על כך, ולכן "לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל!" (איל מילואים)

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח ... וַיִּשְׁכַּח הַמַּיִם (ח,א)

כתוב בפרשה: וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח ... וַיִּשְׁכַּח הַמַּיִם ולכאורה תמוה על איזו זכירה מדובר, שבעקבותיה הסתיים המבול?

אומר על כך המדרש בבראשית רבה, מה זכירה נזכר לו? שזן ופרנס אותם כל שנים עשר חודש בתיבה. כלומר הדאגה והחסד שעשה נח עם באי התיבה והאכילם בזמן המבול, אותם זכר לו הקב"ה. רואים מכאן, את העוצמה שיש בנתינה ובחסד, שכידוע מסירותו של נח לדאוג לכל אחת מהחיות, הייתה בצורה מושלמת וללא גבול, מתוך שימת לב לפרטים הקטנים (כמו הסיפור עם הזיקית ועוד), וזאת כשחלקם אוכלים ביום ואחרים בלילה וכדו', עד כדי כך גדולה מצווה זו, שיש בכוחה לסיים את המבול ולהוציא את נח מהתיבה, ק"ו בחסד שעושים עם בני האדם ומשתדלים לעשותו בשלימות ובשימת לב לצרכי הזולת, כמה כח והשפעה יש מכך.

בעניין זה של שלמות בעשיית חסד, מספר הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל על רבו הגדול מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שהיה מפורסם ברגישותו ובהבנה שהיתה לו לצרכי הזולת גם כשמדובר באנשים פשוטים. היה זה בשנותיו המאוחרות של הרב אברמסקי, כאשר באחד מימי החורף הקרירים בשכונת בית וגן, בעודו יושב ולומד בביתו, התדפק על דלתו יהודי, כשפנתה הרבנית לפתוח, עמד שם רוכל עם מזוודה מלאה בסוודרים, תוך שהוא מציג אותם למכירה. אמרה לו הרבנית, בחפץ לב הייתי קונה, אבל הארון מלא בסוודרים, כך שאין לי צורך בכך, אמר לה אותו רוכל, אם כך אז לפחות שאקבל ברכה מהרב, האזין הרב אברמסקי לדברים ומיד כשהכניסה הרבנית את הרוכל לחדר כדי לקבל את הברכה, הכניס הרב את ידו לכיסו והוציא משם סכום כסף נכבד ומסרו למוכר הסוודרים, כמובן שלאחר מכן גם בירכו בחום רב להצלחתו וכו' כשסיים הרב, יצא הרוכל מביתו שמח וטוב לב. אחר שיצא הרוכל, פנתה הרבנית לרב בשאלה, כזה סכום נותנים לו? ענה לה הרב בואי ואסביר לך, היהודי הזה מסכן הוא, אם באמצע החורף ועוד בשכונה הכי קרה בירושלים, מסתובב לו יהודי מבית לבית למכור סוודרים, כשברור לכל בר דעת, שכל תושבי בית וגן כבר הצטיידו מזמן בסוודרים לכל המשפחה, אם כן בטוח שמדובר באדם מסכן, שככל הנראה כבר התדפק על הרבה דלתות ובכל בית סירבו לקנות ממנו, מי באדיבות ומי בפחות אדיבות, כך שמזוודתו עדיין מלאה ולמעשה לא הרוויח כלום, אך בביתו יש לו כנראה אישה וילדים, שמחכים שאבא יביא כסף כדי שיהיה להם מה לאכול, בארוחת צהרים או הערב, אך מה הם יראו במקום זה, שאבא שם על השולחן מזוודה עם סוודרים במקום אוכל? לכן דבר ראשון צריך לתת לו כסף שיהיה להם מה לאכול ואח"כ כמובן לברך אותו.

במעשה זה אנו רואים, כמה שימת לב ומחשבה צריך לתת כשמדובר בחסד עם השני כדי שנוכל לזכות במצוות חסד בשלמות. (מאמר מאת הרב יצחק פוליטנסקי)

תָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עָרֵב וְהָנָה עָלָה זֵית טָרֶף בְּפִיהָ (ח,יא)

נאמר בתהלים (נה,ז): "וְאָמַר מִי יִתֵּן לִי אֶבֶר בַּיּוֹנָה אֶעֱוֹפָה וְאֶשְׁכְּנָה".

ויש להבין מדוע דוד המלך חשק דווקא בכנפי היונה? וכן, לאן דוד המלך ע"ה רצה לעוף והיכן ביקש לשכון? והנה המדרש כאן (ילקו"ש בראשית ח, נט) שואל מהיכן הביאה היונה עלה של זית? – "אמר רב ביבי: שערי גן עדן נפתחו לה ומשם הביאה אותו". על כך אמר דוד המלך: "מִי יִתֵּן לִי אֶבֶר בַּיּוֹנָה" – כאותה יונה ששלח נח ונכנסה לגן עדן, אבל אני לא אעשה שטות כמו היונה שנכנסה לגן עדן ויצאה משם, אלא "אֶעֱוֹפָה וְאֶשְׁכְּנָה" – אני אשכון ואשאר בגן עדן... ('פדה נפשי')

ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ (ט,ב)

ישנן עובדות בעניין המיוחד הזה, שלחיות הטורפות יש "דרך ארץ" כלפי בן אדם המעוטר בצלם אלוקים. העיר שנחאי שביפן הייתה בשעתו מקום הצלה לישיבת מיר בשנות המלחמה העולמית. בני הישיבה ורבותיהם שהו שם שש שנים. הם הגיעו ליפן בנסי ניסים וחיו שם בניסים גלויים. קשה לתאר את המציאות שהייתה, כאשר שלוש מאות בחורים יחד נמלטים מהאש הבוערת באירופה, מגיעים ליפן... מוצאים שבשנחאי מוכן ומזומן להם בית מדרש מפואר גדול, גבוה וענק ובו מקומות לכל הבחורים, כאילו נבנה בשבילם במיוחד – לפי מספר בחורי הישיבה שהגיעו. ולא רק בית מדרש, אלא גם 'חדר אוכל', הפלא ופלא. כיצד זה קרה? יהודי פלוני מיליארדר ששהה רבות ביפן או שהתגורר שם לצורך מסחרו, החליט שהיהודים המועטים שביפן צריכים בית כנסת גדול. היהודים לא התגוררו במרכז העיר שנחאי, אבל כיון שהוא עצמו שהה במרכז המסחרי של העיר, החליט לבנות שם את בית הכנסת, בנין ענק שבנייתו עלתה הון תועפות. לא היה מי שיבוא להתפלל שם, והעשיר עצמו כמעט לא נכנס אליו, ובשבתות שכרו בתשלום עשרה יהודים שיבואו להתפלל בבית הכנסת שעמד כמעט שומם (כיון שהיה רחוק ממקום מגוריהם). לא היה לו די בבניית אולם תפילה, כי חשב לעצמו: הרי היהודים ביפן צריכים לעשות שמחות וחתונות, לכן נכנס לו כעין ג'וק בראש, ובצמוד לבית הכנסת בנה אולם של חתונות עם שכלולים מיוחדים – חיבור גז לבישול. למי היו אז המושגים הללו: גז לבישול!... וכך עמדו הבאים משתוממים, כאילו הם בתוך חלום. מצאו שמוכן ומזומן היכל בית המדרש וחדר אוכל. אך היה חסר להם משהו אחד: סטנדרים.. בהיותם במיר הורגלו ללמוד רק עם סטנדרים, אבל בית הכנסת נבנה ורוהט רק בספסלים (את הסידורים היו מחזיקים בידיים או על שולחן) "בעזרת ה' יהיו סטנדרים" – הכריז המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין. "יהיו סטנדרים!" הכריז גם ראש הישיבה. בשנחאי התגוררה משפחה עשירה שהחזיקה נגר פרטי. ראש הישיבה פגש את הנגר ובקש שיבנה סטנדרים. אמר לו הנגר: "לא ראיתי מימי סטנדר מהו, תשלחו אלי שני בחורים שיסבירו לי מה זה, ואדע כיצד לבנותו". הסבירו לו. הבין. לקח איתו פועלים, ובתוך שלושה ימים היו סטנדרים מעץ לשלש מאות בחורים. יש תמונות מהיכל הישיבה ביפן, ורואים שכולם יושבים עם סטנדרים גדולים ונאים, באולם עם תקרה גבוהה במיוחד. מקום מגורי הבחורים היה רחוק מבית המדרש שכאמור, נבנה במרכז המסחרי של העיר. הגויים ימ"ש הטילו עליהם מגבלות קשות, והיה אסור ללכת ברחוב, רק עם רישיון מיוחד. היו שתי דרכים לבית המדרש – דרך ארוכה ודרך קצרה. בדרך הקצרה היו מסתובבים כלבים אימתניים, וכמובן לא הלכו דרכה, ובדרך ארוכה הסתובבו סוכני הממשל ופקידי המשטרה. רבי יחזקאל תמיד הלך בדרך הקצרה. בחור ליווה אותו פעם ונתקף בפחד: געוואלד, יש כאן כלבים טורפים! המשגיח רבי יחזקאל אמר לו: "תתפוס בחליפה שלי ולא יאונה לך כל רע", וכך היה. הכלבים עמדו בשקט כאלו איש לא עובר לידם. התלמיד ההוא, בסוף ימיו, התגורר כאן בארץ ישראל, בתל אביב. שמעתי מפי פלוני שהוא עצמו נסע אליו לשמוע מפיו את העובדה – שהחזיק בחליפה של המשגיח ועברו את כלבי הטרף, פשוטו כמשמעו.

סיפר לי רבי שלום שבדרון זצ"ל, כי בהיותו באמריקה, סיפרה לו אלמנה פלונית את המעשה הבא: היא החזיקה כלב בבית. מדוע? לאחר שהתאלמנה פחדה להתגורר לבדה עם הילדים (והעושר הרי מביא גנבים), לכן רכשו לה כלב שמירה, כדי שאם יהיה מי שרק ינסה להיכנס לחצר – קולות הנביחות ישמעו עד הרחוב השלישי, ואם הוא יכנס לתוך החצר – הכלב יתנפל עליו ויעשה בו שפטים. כלב שמירה! פעם אחת בשעות הבוקר היא מבחינה שהכלב המסור שלה רץ מהחצר לתוך הבית פנימה, ונעמד ליד השמשה הקדמית של הדלת השקופה, מסתכל מבפנים החוצה וכאילו נתלה ונשען על הדלת. עומד דום, כאילו רועד ממושהו. מה קרה לכלב? עד שהיא חושבת היא שומעת דפיקות על הדלת השקופה. התקרבה והנה, לא פחות ולא יותר, רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל עומד ליד הפתח. הכלב אפילו לא נבח, ברח פנימה וכאילו נדבק לדלת. כלב הרי לא יודע חוכמות, הטבע שלו לנבוח ולקעוס, ונאלם דום. בעלה המנוח היה מהנדיבים של הישיבה בברנוביץ, רבי אלחנן הגיע לאמריקה למסע

התרמות (ושב לברנוביץ ממש עם פתיחת המלחמה העולמית ונספה בקובנה בפורט התשיעי, הי"ד) לכן הגיע לביתם. ר' שלום סיפר כי הדגישה ואמרה, שכל העת כאשר רבי אלחנן היה בבית, הכלב נשאר במקומו כאילו נדבק לדלת הכניסה, עמד דום. אחרי שרבי אלחנן יצא, שב הכלב למתכונתו הקודמת לקפוץ ולרוץ כאחד הכלבים, ויהי לפלא. הוא הענין אשר דברנו אודות צלם האלוקים שניכר על פני האדם. אבל איזה אדם? זה ששומר על הצלם אלוקים שלו. מוראדיג. "נשמה שנתת בי טהורה היא", הנשמה היא הצלם אלוקים שבאדם, והצדיקים שומרים עליה בשלמות. (יחי ראובן)

את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ (ט, יג)
מספר רבי יעקב יוסף מספינקא זצוק"ל: נסעתי פעם עם זקני הקדוש, ה"חקל יצחק", למעיינות מרפא ברומניה. בעת שהייתנו שם הגיע מולנו אובלנדער רב ודיבר עם ה"חקל יצחק" בדברי תורה. בין הדברים, שאל על מה שנאמר בפרשת "ויסכרו מעינות תהום", ואומר רש"י "כשנפתחו כתיב כל מעינות וכאן אין כתיב כל, לפי שנשתירו מהם אותן שיש בהם צורך לעולם כגון חמי טבריא". ושאל: "מובן לי מפני מה צריך לעשות זכר למעשה בראשית או זכר ליציאת מצרים, אך מפני מה צריך לעשות בעולם זכר למבול?" אמר לו ה"חקל יצחק": "זו שאלה טובה, ואיזה תירוץ יש לך?" אמר לו אותו הרב, בשם זקן אחד: "לפעמים קשה להסביר לאדם כיצד הקב"ה, שהוא א-ל חנון ורחום, הביא מבול לעולם, לכן השאירו את המעיינות החמים, וכאשר באים לשם אנשים בחופשות הקיץ ורואים איך מתנהגים שם, זו כבר לא שאלה מפני מה היה המבול". (מתוך הספר שיח יעקב יוסף)

שְׁנַיִם שָׁנִים בָּאוּ בָּאוּ אֶל נָח אֶל הַתְּבֵה (ז, ט)
מובא במדרש הנעלם (פליאה): שְׁנַיִם שָׁנִים בָּאוּ אֶל נָח - אלו הם הימים שמשלימים בהם את ההלל הגדול. הסבר מופלא הביא הגה"ק רבי שמשון מאוסטרופולי זיע"א: הימים בהם גומרים את ההלל (בחוף לארץ) סימנם בבט"ח: ב' ימים ראשונים של פסח, ב' ימים של שבועות, ט' ימים של סוכות וז' ימים של חנוכה. וכך מתבאר הפסוק:
'שְׁנַיִם שָׁנִים' אילו ב' ימים ראשונים של פסח וב' ימים של שבועות,
'בָּאוּ' בגימטריה ט' רמז לט' ימי סוכות
אֶל נָח' עולה 89 שזה בגימטריה חנוכה.
ואכן אלו הימים שמשלימים את ההלל.

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון אמיר וענבל בני פנינה, הילה בת אסתר, גיא בן חוה, חמוטל בת ויקטוריה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל. לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה. הצלחה ופרנסה טובה: לשגיא בן מרים, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה, לירון בן פנינה, קורל בת סיגל. לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, לציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה. לעילוי נשמת: אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוזלה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אליעזר בן אסתר ושמשון שריקר ז"ל.